

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Seutustrategian uudistaminen, 1. luonnos

- Toimintaympäristön muutos, Seutuluotsi
- Tulevaisuussiirtymä - visio ja kärkiviestit

Toimintaympäristön keskeiset muutokset

Ekologinen kriisi

Ilmastonmuutos edellyttää nopeita toimia kaikilla sektoreilla. Sopeutumistarvetta vauhdittaa mm. sään ääri-ilmiöiden yleistyminen. Vastuullisuuden kriteerit kiristyvät myös luontokadon estämiseksi ja luonnonvarojen kestäväen käytön edistämiseksi. Kestävyysmurros vaatii uudistamaan yhteiskunnan rakenteita, toimintatapoja ja ihmisten elämäntapoja.

Talouden, teknologian ja työn murros

Digitalisaatio, älyteknologia ja pyrkimys vähähiiliseen kiertotalouteen uudistavat teollisuutta ja palveluja. Uusia talouden muotoja syntyy datan, resurssitehokkuuden, päästöttömän energian, alustatalouden ja yhteiskunnan sähköistymisen ympärille. Teknologia sulautuu osaksi arkea. Se edellyttää myös jatkuvaa oppimista. Yritykset, kunnat ja valtiot kilpailevat yhä enemmän osaajista. Monipaikkaisuus lisääntyy, ja vaatimukset verkkoyhteyksille kasvavat. Digitaalinen kuilu uhkaa kasvaa yhteiskunnan eri tasoilla.

Väestörakenteen muutos

Suomen väestö vanhenee ja elää pidempään. Työikäisten määrä vähenee, kun syntyvyys laskee. Väestön huoltosuhde heikkenee ja ikääntymiseen liittyvät menot kasvavat. 2030-luvulla tarve työperäiselle maahanmuutolle kaksinkertaistuu. Ikäluokkien pienentyminen vähentää myös maansisäistä muuttoliikettä. Elämäntavat moninaistuvat ja ydinperheen rinnalle tulee erilaisia kotitalouksia. Globaalit muuttoliikkeet ovat yhä vaikeammin ennakoitavissa erilaisten epävarmuuksien lisääntyessä.

Hyvinvointierot

Koettu hyvinvointi jakaantuu epätasaisesti kaupunkiseudulla, ja alueiden välinen eriytymiskehitys voimistuu. Eriarvoisuus uhkaa hyvinvointikehitystä ja leimaa mielikuvia alueista ja alueiden julkisista palveluista. Pandemia on voimistanut sosiaalisia ja terveyteen liittyviä ongelmia. Hyvinvointierojen kasvu lisää tarpeita ennaltaehkäiseviin käyttäjälähtöisiin palveluihin ja monialaiseen hyvinvointijohtamiseen.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset

Kansalaisyhteiskunnan vahvistuminen

Kansalaisyhteiskunnalla on uusia tapoja järjestäytyä, vaikuttaa ja osallistua. Perinteisen kolmannen sektorin rinnalla kasvaa yhteiskunnan neljäs, aktivismien sektori, jolla näyttää olevan samoja tavoitteita kaupunkien hallinnon kanssa: ekologisuus, yhteisöllisyys ja arjen innovaatiot. Myös yritysten yhteiskuntavastuu ja vapaaehtoistyö on saanut uusia muotoja pandemian keskellä. Kuntien tulee mukautua kansalaistoiminnan vahvistumiseen ja parantaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä jaettua hyötyä tavoitellen.

Kaupungistuminen pandemian keskellä

Väestö ja rakentaminen keskittyvät korkeakoulukaupunkeihin ja niiden välittömään läheisyyteen, paikallisesti kuntakeskustoihin ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle. Suurkaupungistuminen ja seutuistuminen on jatkunut Suomessa myös koronan aikana. Samalla joukkoliikenteen rahoitus on kärsinyt koronashokista. Pandemia vaikuttaa samalla lisänneen kiinnostusta mm. suurempiin asuntoihin, väljyyteen, lähiluontoon, turvallisuuteen ja elinympäristön laatuun. Kuntien on jatkossa kyettävä vastaamaan monimuotoisten elämäntapojen ja asumispreferenssien vaatimuksiin.

Hyvinvointialueiden perustaminen

Suomen hallintorakenne muuttuu hyvinvointialueiden perustamisen myötä. Kuntien palvelutehtävät vähenevät ja rooli investoijina ja kasvun moottoreina uhkaa muuttua. Kuntien yhteisö- ja elinvoimatehtäviä on mahdollisuus vahvistaa. Kaikki kunnat joutuvat pohtimaan uuden kunnan roolia, uutta työnjakoa ja yhteistyömuotoja uudistuksen myötä. Muutos testaa kuntien resilienssiä eli toipumis-, sopeutumis- ja uudistumiskykyä.

Visio: Meidän ja tulevien sukupolvien yhteinen metropoli

Lumoava arki

- Kaupunkiseudulla voi asua eurooppalaisittain urbaanisti tai tiiviissä kylissä. Naapurustot ovat turvallisia ja viihtyisiä.
- Asukkaille on tarjolla kestäviä liikkumismahdollisuuksia. Sinivihreys ihastuttaa kaupunkiympäristössä.
- Kuntien kaikki palvelut on viritetty tuottamaan asukkaille hyvinvointia ja elämänlaatua.
- Asukasosallisuus ja yhteenkuuluvuus vahvistavat ilmapiiriä. Kaupunkiseutu on kaikille läheinen.

Fiksu kasvu

- Toimimme kestävästi ja kuntarajattomasti. Kasvun selkärankana on eheä yhdyskuntarakenne.
- Seudullinen elinkeinopolitiikka panostaa valittuihin kärkiin ja edistää yritystoiminnan kestävää siirtymää.
- Kaupunkiseudun työpaikat lisääntyvät eikä yritysten sijoittumisessa katsota kuntarajoja.

Maailmalle auki

- Teemme kaupunkiseutua maailmalla tunnetuksi ja paranamme yhteyksiä. Tänne on helppo saapua.
- Tuemme monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä sekä arjen kansainvälistymistä. Tänne on mukava juurtua.
- Seudun työmarkkinat ja koulutusympäristöt houkuttelevat kansainvälisiä osaajia ja oppijoita. Täällä on hyvä kehittyä.

Lumovoimainen arki => asukkaille läheinen

- Asuminen: Kaupunkiseudun erilaisissa asuinympäristöissä voi elää omannäköistä kestäväää elämää olipa urbanisti, kaupunginosa- tai kyläaktiivi. Täällä on rento ilmapiiri ja upea luonto lähellä. Asuntopolitiikassa painotetaan laatua, kohtuuhintaisuutta ja yhteisvastuullisuutta. Segregaatiota kunnat ehkäisevät yhdessä.
- Liikkuminen: Kaupunkiseudulla liikutaan sujuvasti ja liikkuminen muuttuu yhä kestävämmäksi. Raitiotie, lähijunaliikenne ja pyöräliikenteen valtaväylät yhdistävät kaupunkiseudun. Myös liikkumisesta tulee elämys, kun kaikessa suunnittelussa huomioidaan enemmän luonnon läsnäolo ja katuvihreä.
- Palvelut: Kunnat panostavat kasvatukseen, koulutukseen ja elinvoimatehtäviin. Ne tuottavat asukkaille hyvinvointia koko palvelukirjolla katujen kunnossapidosta kulttuuriin. Palvelujen yhteentoimivuutta ja digitaalisuutta lisätään seudullisesti. Kaupunkiseutu on aktiivinen kumppanuuden muotoutumisessa hyvinvointialueiden kanssa.
- Osallisuus: Lasten, nuorten ja aikuisten ääni kuuluu yhdenvertaisemmin ja vaikuttaa. Uudet osallistumisen tavat helpottavat ja innostavat. Asukkaiden yhteenkuuluvuutta ruokitaan, ja suurenakin kaupunkiseutu tuntuu kaikille läheiseltä. Asukkaat sitoutuvat kotiseutuunsa ja asukaskokemus vahvistuu.

Fiksu kasvu => reilu ja rajaton rakenne

- Kasvamme resurssiviisaasti ja tähtäämme hiilineutraalisuuteen. Eheä yhdyskuntarakenne tuo palvelut, työpaikat ja kodit lähelle toisiaan ja lisää asukkaiden kohtaamista seudun keskustoissa. Tilaa jätetään myös seudullisille viherverkoille ja virkistykselle. Uudet alueet nousevat joukkoliikennevyöhykkeelle. Kaupungistumme lisää ja vuonna 2040 meitä on 480 000 asukasta.
- Elinkeinopolitiikan kärjet määritellään seudullisessa elinkeinostrategiassa. Digitalisaatio, kestävä yritystoiminta ja luonnonvarojen kulutuksen hillintä koetaan tärkeäksi, ja uutta liiketoimintaa tulee muun muassa kiertotalouteen. Teollisuuden hiilikädenjälki vahvistuu. Uusista yrityksistä yhä useampi tähtää kasvuun ja kansainvälisyyteen.
- Seudullinen elinkeinopolitiikka näkyy yritysten ja työpaikkojen lisääntymisenä ja työpaikkaomavaraisuuden kasvuna. Työmatkaliikenne pääkaupunkiseudulle vähenee. Työpaikat koetaan seudun yhteisiksi ja niiden syntyä tuetaan kuntien yhteisin ratkaisuin. Seudullinen toimintatapamme lisää kilpailukykyä.
- Kullekin yritykselle löytyy kaupunkiseudulta tarpeita vastaava tila, tontti tai toimintaympäristö. Siihen varaudutaan etukäteen seudullisella tonttisuunnittelulla. Sopivat sijainnit tunnistetaan niin palveluyrityksille, start upeille kuin tilaa vieville yrityksille. Yritysten ja investointien houkuttelussa kaupunkiseutu toimii rajattomasti.

Maailmalle auki => kansainvälistynyt alue

- Tampereen kaupunkiseutu on jo nyt kansainvälinen. Menestyminen edellyttää kuitenkin kansainvälistymisen vahvistumista. Näymme enemmän maailmalla ja maailma näkyy enemmän kaupunkisedulla.
- Saavutettavuus on tärkeää, siihen panostamme. Tampereen seudun ja pääkaupunkiseudun kytkeytyminen nopealla junayhteydellä yhdistää 2 miljoona asukasta ja lähentää alueita. Jatkamme myös lentoliikenteen kehittämistä ja varmistamme paikan maailman lentokartalla.
- Kaupunkiseutu on kokoaan suurempi toimija kansainvälisissä verkostoissa. Toimimme maailmalla meille tärkeiden asioiden esimerkkinä mm. kestävässä liikkumisessa, älykkään kaupungin ja valmistuksen teemoissa. Tämä näkyy EU-rahaman hyödyntämisenä.
- Monikulttuurisuus tulee jatkossa enemmän arkeemme. Työpaikat, koulut ja tapahtumat kansainvälistyvät. Kunnat lisäävät yhdessä palveluiden monikielisyyttä ja auttavat vieraskielisten kotoutumista. Täällä kaikki voivat elää turvallisesti.
- Työpaikkojen kasvun ja työvoiman vähenemisen vuoksi tarvitsemme kansainvälistä työvoimaa. Kun kehitämme kansainvälistä rekrytointia ja kv-opiskelumahdollisuuksia, niin kaupunkiseudulle hakeudutaan kauempaakin ja jäädyään työskentelemään tänne.

Päätäjille pohdittavaksi

- Miten strategia kuvaa mielestänne kaupunkiseudun toivottua tulevaisuussiirtymää?
- Miten kolme pääviestiä **lumoava arki, fiksu kasvu ja maailmalle avoin** edistävät visiota: **Meidän ja tulevien sukupolvien metropoli?**
- Miten täydentäisitte tai muokkaisitte pohjaa?
- Hyvä strategia on tavoitteellinen, selkeä ja ymmärrettävä. Se kutsuu toimimaan! Strategian tulee olla myös realistinen ja toimeenpantavissa eli oikeassa suhteessa resursseihin. Seutustrategian tulee painottaa seudullisia teemoja. Strategian onnistumista tulee myös kyetä mittaamaan ja arvioimaan.
 - Miten esitetty strategialuonnos vastaa em. kriteereihin?

